

Setir kílár millum før- oyingar og danir

Oddagrein

TÚ ger tað treyðugt - at koma við viðmerkingum til úttalils hjá einum so ósakligum og óseriusum politikara sum Kirsten Jacobsen. Men viðhvørt er tað neyðugt. Tí hann sum tegir, hann samtykkir. Og vit ætla okkum avgjørt ikki at taka undir við tí seinasta álopinum frá hesum viðgongda danska politikaranum móti allari tí føroysku tjóðini. Sum so er einki nýtt í hesum. Vit hava hoyrt hana aftur og aftur hesi mongu seinastu arini framtúra móti øllum tí, sum føroyskt er. Tað er líkasum, at hennara einvegis álop og niðurgerðing av føroyingum, hava ein rasistiskán dám. Tær agressiónir, sum vanliga verða vendar móti innflytarum úr eystur- og suðurlondum, verða nú vendar móti einum parti av tí danska ríkinum, nevniliga føroyingum. Í lötuni er tað ikki inn at taka grønlandingar við í hesi rasistisku álop, men teir hava so eisini fingið sitt. Spurningurin í dag, er hvussu nógv danski staturin kann fá burtur úr eini samvinnu við Grønland, og tí er tað ikki opporunt at langa út eftir grønlandingum eins og móti føroyingum.

LAT okkum gera greitt beinanvegin, fyr í ongin mis- skiljing skal vera, at tað er ikki vanligi danin, sum sigur hetta um føroyingar. Tað er bert talan um eina kvinnu, sum roynir at byggja sær eina politiska karrieru uppá hunddálking og niðurgerðing av øðrum fólkum.

OG verumáti hennara er ov biligur. At leypa á bláman út frá nokrum mistulkaðum úttalilsum frá føroyskum embætismanni í danskum blað og niðurgera allar føroyingar og ynskja teir har piparið grór er leiklutur hennara. Skuldsetingar um bæði líkt sum ólíkt eru so grovar og rasistiskt lítaðar, at tú hevur hugt til at fáa hendur á hesi kvinnu og biðja hana fara til bloks- b. Tónalagðið og varvirðingin av øllum føroyingum er so grov, at danskir borgarar áttu at kent seg illa. Teir áttu at havt talað at. Sjalvandi ber ikki til at generalisera. Tað vil altíð vera okkurt, sum samsvarar við veruleikanum, tá slik úttalils koma fram. Men Kirsten Jacobsen er so ikki rætta fólkíð at koma við slíkum skuldsetingum. Í hvussu er ikki tá hugsað verður um, hvussu lítið innlit hon hevur í føroysk viðurskipti.

TAD harmar okkum, at danskir politikarar í heila tikið vísu slíkan hjálandakendan hugburð mótevgis føroyingum. Hvat veit hon um yvirforbrúkið hjá føroyingum, hvat veit hon um lániveitingarnar hjá peningastovnum, hvat veit hon um støðuna hjá fiskastovnum osfr. Hvørjir eru heimildarmenn hennara, sum lata eituríð, kundi eisini hóskandi verðspurt Tað er í lagi, at slik mál verða viðgjörð, men vit føroyingar vilja ikki hava, at danskir politikarar gera seg til dómarar í flest øllum málum í Føroyum. Nógva av úttalilsum byggir sum áður sagt á tí, sum líkast rasuhatúr og á eina forvaklaða støðutakan og minimalt innlit í viðurskipti í einum øðrum landi.

VIT minnst, hvussu ávisir danskir politikarar við Kirsten Jacobsen á odda skrálaðu upp um, at føroyingar vóru óðir í høvðinum, tí nú høvdu teir mín sann bygt ein tunnill (Kaldsbakstunnin), sum bert spardi fáar minuttir í koyritíð í mun til ferðina eftir Oyggjarvegnum. Júst hetta dómið sigur kanska alt um, hvussu vánaligt innlit hesi dansku politikararnir hava í hetta fremmanda landi. Allir føroyingar vita, hvat tað vildi siga at koyra á oynni vetrardagar og eingin ivi er um, at mong mannaliv eru spard, síðani Kaldsbakstunnin varð tikin í brúk. Endamálið hjá Kirsten Jacobsen og hennara líkum er eittans, og tað er at skaffa sær og sinum atkvøður uppá at gera Føroyar og Føroyingar til syndabakk. At útrópa ein figginda og vísu til lumma- pengarnar hjá danska borgaranum er einki minni enn ein óbótgerð, tí við hesum kann KJ og hennara líka seta kílár millum føroyingar og danir. Ja mongu føroyingarnir, sum í dag eru ein nátturligur partur av danska fólkinum, hava og fara helst at kenna sviðan av hesum sum frálíður. Hetta er kanska tað ringasta av øllum, at Kirsten Jacobsen við spiggja gor og gall niður yvir føroyingar - fær sett tann vanliga danan, sum kanska ikki veit betur - upp móti føroyskum útisetum og føroyingum annars.

Sosialurin

Vilhelm Johannesen, lögtingsmaður:

Danska framburðs- kvinnan átti at tagt

– hon átti heldur at tikið hendur í egnan barm og harmast um ta framferð, sum hon fyrr og aftur nú, hevur mælt til, at Danmark skal nýta mótevgis Føroyum. Hjá Kirsten Jacobsen stinga hjálandaveldishógvarnir undan so stendur eftir

So hoyrdu vit aftur frá dansku framburðskvinnuni Kirsten Jacobsen. Hon hevur frætt at føroyskir fiskimenn fáa nakrar fiskar og at einstakir føroyingar hava keypt sær bil. Av hesum er frú Jacobsen vorðin í øðni og krevur, at Føroyar koma undir fremmanda umsiting, og at altjóða gjaldoyrisgrunnurin IMF ger eina kanning av viðurskiptunum í Føroyum. Sumleiðis krevur hon, at forboð beinanvegin verður sett føroyingum at fiska úttan kvótur, tá vandi annars er fyr, at føroyskir fiskimenn súgva teir seinastu fiskarnar upp av atlantaráhavsbotninum, sum hon málber seg í hesum páskaboðskapinum til føroyingar.

Hetta seinasta sigur alt um, hvussu lítið skil danska fólkatingskvinnan hevur fyr fiski, fiskastovnum og fiskagongd. Hon tykist at liva í teirri sælu trúgv, at føroyska veiðuborðin er so munadygg, at hon eftir stuttari tíð kann gera enda á øllum teimum fiskastovnum, sum haldar til í atlantaráhavinum. Hon gár als ikki eftir, at dalkingin frá ídnaðarlondum á europeiska meginlandinum, er ein nógv størri höttan móti fiskastovnum, enn føroyska fiskiveiðan. Og alt bendir á, at fólkatingskvinnan Kirsten Jacobsen, hevur líka lítið skil á øðrum viðurskiptum viðvíkjandi Føroyum, sum hon tó ger seg til altvitandi talskvinnu fyr, so at siga hvønn guðs skapta dag. Tá má vera mark fyr, hvussu longi vit føroyingar finna okkum í, at hoyra inn- antóma mæðni hjá dansku framburðskvinnuni.

Hon átti at vita, at teir sum kyndu bálið, ið fordi til eina yvirupphiting av føroyska búskapinum, sum var høvuðsorsøkin til føroysku kreppuna, var ein dansk bankaleiðsla í einum danskum banka í Føroyum í dyggari samvinnu við nokur dansk kredittfeløg. Tá tapsvandin hjá danska bankanum gjerdist rættuliga stórur, varð samanlegging av teimum báðum stóru bankunum í Føroyum, sett sum treyt fyr framhaldandi danskari endurfirgving av føroysku úttanlendskuldini. Soleiðis

varð tapíð, sum danski bankin átti at borið, koppað yvir á føroyska landskassan og harvið føroyska skattgjalðaran. Í nærum eina heila öld hevur hesin danski bankin virkað í Føroyum og spunníð gull burturu úr virkseminum. Men nú ein tapsvandi var at hóma stungu teir halan millum beinni og lótu føroyingar standa eftir við skuldini. Heldur frú Jacobsen at hetta var mansligt av dønum?

Føroyska samfelagið fór ikki av skinnarum frá einum degi til annan. Hetta hendi heldur ikki frá einum áti til annað. Talai, er um eina skeiva gongd sum hevur verið í nógv ár. Eina ferð í tíðini var tað íbúðarmarknaðurin sum fór av lagi og varð avskeplaður. Orsøkin til hetta var eisini dansk. Danir og amerikumen, sum vóru knýttir at NATO-støðini á Sornfelli, trýstu føroyska íbúðarmarknaðin so nógv, at prisurin á byggingrundum, sethúsum og íbúðum reykt langt upp um skýggini. Bara eitt lítið kamar í høvuðsstaðnum kostaði fólkí tað hvíta út úr eygunum. Tá tað so galt um at skapa eina kreppu í Føroyum fyrst í nítíðarum, etti danska figgjareftirlitið seg at meta um virðni á hesum ognum, og loyvdí sær at seta virðni langt niður um tað lárliga.

Týðandi orsøkin til herviliga kreppuna í Føroyum, vóru ein dansk yvirupphiting av føroyska íbúðarmarknaðinum, gjøgnum fleiri ár, og síðani ein fullkomuliga ábyrgdarleysur útlánspolitikkur hjá tí danska bankanum í Føroyum og dansku kredittfeløgum. Tá alt gekk galið, fingur føroyingar skuldina, ábyrgdina og revsingina fyrí hesa skeivu gongdina. Virðini á byggingrundum, sethúsum og íbúðum, ið danir høvdu trýst upp, vórðu av dønum sett niður í so at siga onki. Hetta fordi við sær, at krøvini til peningastovnamar, um at seta av móti tapum, vórðu herð. Og urshíð varð bankakreppan. Alt hetta var skapt av dønum. Men lykkjan, hon varð hongd um halsin á okkum føroyingum, sum skulu gjalda fyrí alt hetta.

Samán við rokningini hava vit fingið nakrar treytir. Ein av treytunum var, at figgjarlógin skuldi hava javnvág í 1998, og her gevur Kirsten Jacobsen ílt av sær, tí at javnvág ikki er á figgjarlógin enn. Mær vitandi var javnvág á figgjarlóginu longu í fjór. Annars er 1998 ikki fyr enn næsta ár eftir okkara tíðarrokning. Antin hevur framburðskvinnan mist dagakilið ella nýtur hon aðra tíðarrokning enn vit gera.

Fólkatingskvinnan minnir eisini á treytir um fiskiskap og kommunusamanlegging. Tað er rætt at hesar treytir vórðu settar frá danskari síðu. Sambært heimastýrislógini eru bæði fiskivinna og kommunumál yvirtikin máløk. Hetta eru føroysk sernál. Hóast tað, so hava danir ikki bara lagt seg út í hesi økir, men bart út givið harraboð um, hvussu vit skulu skipa fyrí á bæði fiskivinnuøkinum og á kommunuøkinum

Tá bankamálið skuldi kannast, var nóv orðaskifti um, antin vit skuldu hava eina dómarakanning ella ta bankakanningina, sum vit at enda fingur. Kirsten Jacobsen og hennara líkar eiga at vera takksom fyrí, at vit føroyingar ikki valdu ein triðja møguleika. Møguleikin, sum eg her hugsi um, var at fara til mannarættindardómstólin í Strausbourg við ákeru um hjálandaveldis- ligar atgerðir móti føroyingum.

Fyrí danir, kann mun- heldið hjá Kirsten Jacobsen bert fara til, at teir koma í ringt orð í altjóða høpi. Og vit føroyingar fara ongantíð at finna okkum í, at vit verða leiðdir í bándi av dansku framburðskvinnu Kirsten Jacobsen. Tað verður av ongum.

Tann 1. apríl 1997
Vilhelm Johannesen

SK Felagið fyrí
Skrivstovu- og
krambólík

Upplýsir um:
– sáttmálan
– starvsmanalógina
– fritíðarlógina o.a.

**Gerist limir – so
standa vit sterkari**

**Tlf. 16837
Traðarvegur 20
Boks 1378**

Opið er soleiðis:
Mánadag–fríggjadag
kl. 9.00–12.00

**SILDINA
á borðið**
Minkið um kolesterolíð

**Liv betur
– et sild!**

siga teir mest lærðu

Nú heilar og hálar spannar

• Saltsildaflokk
• Kryddilsildaflokk

Seks nýggjar, svenskar
sildauppskriftir fylgja við

SILDAGOYMSLAN
Tlf. 12355 (tlf. 10-15)

BILLUTIR

útvegast til
**FLEST ALLAR
BILAR**

Fa. BILLUTIR

Tlf. 21605 Fax. 21666